

Nr 17

Katowice, 26 listopada 2018 roku

Patroni Ulic, Placów, Rond i Skwerów w Katowicach

Wprowadzenie

W ciągu ostatnich lat decyzją Rady Miasta sześć ulic, placów, rond i skwerów Katowic otrzymało imiona wybitnych elektryków lub osób związanych z elektryką. Szczególne zasługi w tej sprawie należy przypisać członkom SEP z Oddziału Zagłębia Węglowego SEP: byłemu prezydentowi Katowic mgr inż. elektryki Piotrowi Uszokowi oraz wieloletniemu Radnemu Miasta Katowice, członkowi Komisji Kwalifikacyjnej działającej przy OZW SEP dr hab. inż. Stefanowi Gierlotce. A oto krótkie sylwetki patronów ulic, rond placów i skwerów oraz lokalizacja tych miejsc na mapie miasta.

Sylwetki patronów

Pierwszy z patronów ulic katowickich to wybitny matematyk **prof. dr hab. Jan Mikusiński (1913- 1987)** związany z Katowicami przez szereg lat swej kariery naukowej. Urodził się w 1913 roku w Stanisławowie. Wprawdzie planował wybrać się na studia techniczne, ale ostatecznie ukończył matematykę na Uniwersytecie Poznańskim, gdzie jako starszy asystent pracował do 1939 roku. W czasie wojny przebywał w Krakowie i Zakopanem, gdzie angażował się w tajne nauczanie. To wówczas rozpoczął prace naukowe nad rachunkiem operatorowym, metodą matematyczną często stosowaną w elektrotechnice. Po wojnie swą karierę naukową kontynuował między innymi w Lublinie, Wrocławiu i w Warszawie. W 1960 roku przeniósł się na stałe do Katowic, gdzie pracował w Oddziale Katowickim Instytutu Matematyki Polskiej Akademii Nauk [1]. Zamieszkał w południowej dzielnicy Katowic – Piotrowcach. Po śmierci spoczął na cmentarzu w Katowicach-Piotrowicach. Jednak ulica, której jest patronem znajduje się w północnej części miasta w Józefowcu. Dokładna data nadania nazwy ulicy Mikusińskiego jest w trakcie ustalania. Był to prawdopodobnie rok 1998.

Źródło: <https://maps.google.com>

A oto sylwetka innego patrona ulicy w Katowicach: **prof. dr hab. inż. Arkadiusza Puchały (1928 -1974)** [2]. Urodził się 25 maja 1928 roku w Piotrowicach Śląskich, dzisiejszej dzielnicy Katowic Piotrowice. Studia odbył na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej, gdzie od 1955 roku pracował jako asystent. W 1960 roku uzyskał stopień doktora. Rok później rozpoczął pracę w Katedrze Maszyn i Pomiarów Elektrycznych Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. W latach 1969–1974 pełnił funkcję kierownika Zakładu Dynamiki Maszyn i Systemów Elektromechanicznych. Działalność naukowa prof. Puchały koncentrowała się na metodach matematycznych do obliczania transformatorów i maszyn elektrycznych. Był członkiem Stowarzyszenia Elektryków Polskich, ale także Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa, Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego. Zmarł 23 kwietnia 1974 roku w Katowicach i tam też został pochowany na cmentarzu w Katowicach-Ligocie. Uchwałą o nadaniu ulicy imienia Arkadiusza Puchały Rada Miasta Katowice podjęła w dniu 27 października 2008 roku. Nie jest to jednak ulica w Jego rodzinnej Ligocie, a w innej południowej dzielnicy Katowic na osiedlu Bażantowo w Kostuchnie.

Źródło: <https://maps.google.com>

Swą własną ulicę w Katowicach ma także wybitny specjalista z obszaru elektrotechniki górniczej **prof. dr inż. Tadeusz Zarański (1903-1977)** [3]. Urodził się w 1903 roku w Tarnowie. Będąc studentem Akademii Górniczej w Krakowie pracował jako asystent i adiunkt w Katedrze Elektrotechniki. Po ukończeniu studiów był zatrudniony w kopalni rudy żelaza Stanisław w Stąporkowie, a następnie w Stowarzyszeniu Dozoru Kotłów Parowych w Warszawie i Katowicach (po wojnie) i w Instytucie Paliw Naturalnych (dzisiejszy Główny

Instytut Górnictwa) w Katowicach. W 1948 r. obronił na Wydziale Elektromechanicznym AGH pracę doktorską "Wyznaczanie mocy silnika elektrycznego do pracy przerywanej lub do pracy ciągłej z obciążeniem przerywanym". W latach 1952 – 1973 pracował w Politechnice Śląskiej pełniąc tam szereg ważnych funkcji, w tym prorektora i kierownika Katedry Elektryfikacji Górnictwa. Profesor Tadeusz Zarański zmarł w 1977 r. Pochowany został w grobowcu rodzinnym na cmentarzu Rakowickim w Krakowie. Rada Miasta Katowice na sesji 30 listopada 2011 roku, podjęła uchwałę nadania jednej z katowickich ulic nazwę, imienia Tadeusza Zarańskiego. Ulica Tadeusza Zarańskiego znajduje się w Katowicach Ligocie i łączy ul. Medyków z ul. Warmińską.

Źródło: <https://maps.google.com>

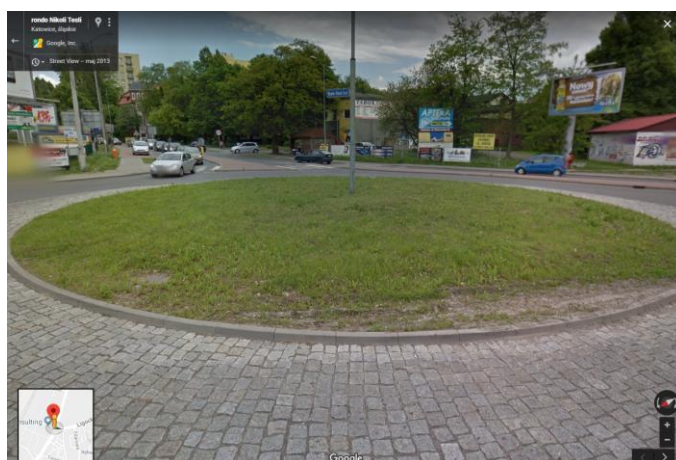

Źródło: <https://maps.google.com>

Na mapie Katowic od niedawna można znaleźć rondo poświęcone niezwyklej postaci **Nikoli Tesli (1856 – 1943)** [4]. Ten genialny serbski elektrotechnik urodził się w 1856 roku w małej miejscowości Smiljan. Od 1884 roku mieszkał w USA. Był konstruktorem wielu urządzeń prądu zmiennego rywalizując z Edisonem zwolennikiem rozwoju urządzeń prądu stałego. Autor kilkuset patentów. Zmarł w 1943 roku w Nowy Jorku. Urna z jego prochami znajduje się w Muzeum Nikoli Tesli w Belgradzie. Uchwałą Rady Miasta Katowice z dnia 28 marca 2012 nadano miano Ronda Nikola Tesli. placowi w dzielnicy Brynów u zbiegu ulic Załęskiej i Ligockiej, w pobliżu siedziby Centrum Europejskiego.

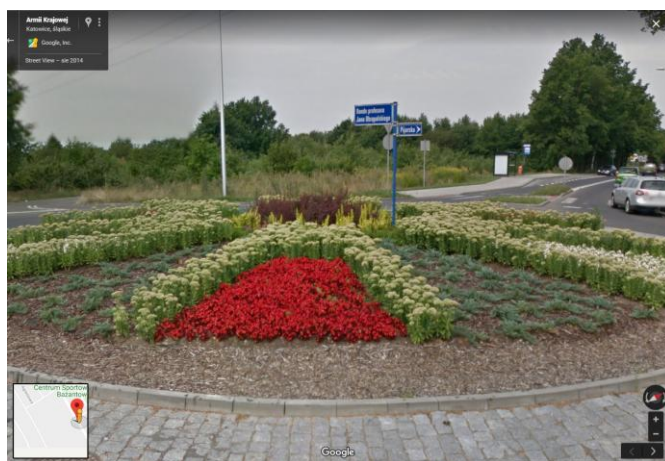

Źródło: <https://maps.google.com>

Źródło: <https://maps.google.com>

Swoje rondo w Katowicach ma także **Prof. dr hab. inż. Jan Obrąpalski (1881-1958)**, wybitny elektrotechnik, członek honorowy SEP, prezes SEP w latach 1934-1935, prezes OZW SEP w latach 1937-1939. Urodził się w Warszawie. Ukończył studia w Petersburgu i Berlinie. Pracę zawodową rozpoczął w 1908 r. w firmie Siemens w Sosnowcu. W 1911 roku był inicjatorem utworzenia Koła Elektrotechników w Sosnowcu. Pracował w Politechnice Warszawskiej i Stowarzyszeniu Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach. W czasie okupacji był członkiem zespołu, który opracował Program Elektryfikacji Polski. Po wojnie rozpoczął pracę w Politechnice Śląskiej. Zmarł w 1958 roku w Wiśle i pochowany został na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie. Rada Miasta Katowice, na sesji w dniu 18 grudnia 2013 roku nadała nazwę „Rondo profesora Jana Obrąpalskiego” nowo wodowanemu rondou u zbiegu ulic Armii Krajowej i Pijarskiej W pobliżu osiedla Bażantowo, w południowej dzielnicy Katowic – Kostuchnie.

Źródło: <https://maps.google.com>

Swoje specjalne miejsce w Katowicach ma także wybitny specjalista z obszaru automatyki elektroenergetycznej **prof. dr hab. inż. Wilibald Winkler (1933-2010)** [6]. Urodził się w 1933r. w Zabrzu. Studiował zaocznie na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej. Zajęcia odbywały się w budynku przy ul. Krasińskiego 8 w Katowicach. Przez 15 lat pracował zawodowo w energetyce. Swoją karierę zawodową rozpoczął w roku 1952 w elektrowni "Miechowice", jako technik-elektryk w Laboratorium Elektrycznym, zajmując się automatyką zabezpieczeniową i pomiarami elektrycznymi. Od 1966 roku pracownik naukowy Politechniki Śląskiej. Rektor Politechniki Śląskiej w latach 1990-1996. W latach 1997-2000 wiceminister Edukacji Narodowej. Wojewoda Śląski w okresie 2000-2001. Członek honorowy SEP. Zmarł 31 października 2010 roku; został pochowany na cmentarzu w Zabrzu. Rada Miasta Katowice, na sesji w dniu 5 lutego 2014 roku placowi położonemu w Katowicach u zbiegu ulic Słupskiej oraz Koszalińskiej w dzielnicy Ligota, nadała nazwę „Skwer profesora Wilibalda Winklera”

Źródło: <https://fotopolska.eu>

Informacja na temat patronów ulic, placów, rond i skwerów Katowic ilustrowała referat wygłoszony podczas IV Seminarium Historii Elektryków SEP w Krakowie [7].

Bibliografia

- [1] www.math.us.edu.pl/ptm/Mikusinski/Skornik_prezentacja_JM_2013_11, 22 listopada 2018 roku
- [2] https://historia.agh.edu.pl/wiki/Arkadiusz_Pucha%C5%82a , 22 listopada 2018 roku
- [3] Jerzy Hickiewicz: Arkadiusz Puchała (1928-1974); w: Polacy Zasłużeni dla Elektryki, PTETiS Warszawa-Gliwice-Opole 2009, s. 697-704.
- [4] Zbigniew Białkiewicz: „Prof. dr inż. Tadeusz Zarański (1903 -1977)”, Mechanizacja i Automatyzacja Górnictwa, 2000, nr. 11, ss. 55 – 57.
- [5] https://pl.wikipedia.org/wiki/Nikoła_Tesla , 22 listopada 2018 roku
- [6] Tomasz Kołakowski , Aleksy Kuźnik: „100 lat zorganizowanej działalności elektryków na terenie Oddziału Zagłębia Węglowego Stowarzyszenia Elektryków Polskich (1911 – 2011)” , Katowice, 2012.
- [7] Zbigniew Białkiewicz: Jan Henryk Obrapalski (1881-1958), w: Polacy Zasłużeni dla Elektryki, PTETiS Warszawa-Gliwice-Opole 2009, s. 165-172.
- [8] <https://www.iesu.elekt.polsl.pl/historia/poczet-dyrektorow/17-winkler-wilibald> , 22 listopada 2018 roku
- [9] Jerzy Barglik, Teresa Skowrońska: „99 lat OZW SEP w pigułce – ludzie i wydarzenia”, Zesz. Probl. Masz. Elekt. 2018 nr 120, ss. 61-65
(http://www.bg.polsl.pl/expertusbin/expertus.cgi?KAT=%2Fvar%2Fwww%2Fbibgl%2Fexpertusdata%2Fpar%2F&FST=data.fst&FDT=data.fdt&ekran=ISO&lnkmsk=2&cond=OR&sort=-1&mask=2&F_00=26&V_00=Zesz+Probl+Masz+Elekt+)

(jb)